

Book Review: Moral Development and Reality:
Beyond the Theories of Kohlberg, Hoffman, and Haidt¹

Mati Tajaroensuk²

Received: July 20, 2015 Accepted: August 20, 2015

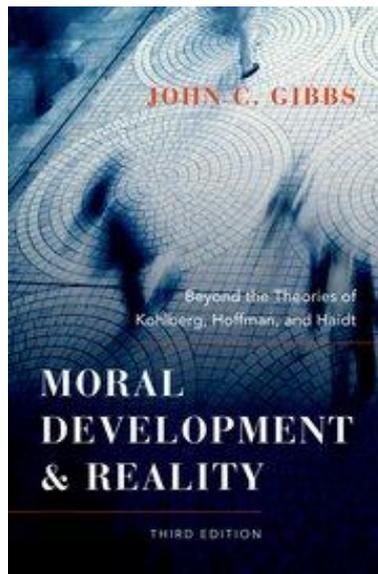
Abstract

The objective of this book is an explanation of nature, moral development and relation of human behavior in Kohlberg's, Hoffman's and Haidt's theories. This book has 4 parts: the first is Haidt's new synthesis in Moral theory; the second is the concept of moral development in Kohlberg and Hoffman concept; the third is relation between social perspective-taking and prosocial behavior, antisocial behavior and deeper reality; and the last is the conclusion of this book. This book shows the importance of social perspective-taking in Kohlberg and Hoffman theories and relation between prosocial behavior and antisocial behavior.

Keywords: Moral, Development, Social perspective

¹ Book Review

² Doctoral student in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University, Bangkok Thailand, e-mail: mati_narak@hotmail.com. Tel 084-021-4571

วิจารณ์หนังสือ: พัฒนาการและความเป็นจริงของจริยธรรม:
 ก้าวล้ำทฤษฎีของ โคลเบอร์ก ฮอฟแมน และ ไฮด์ท์¹

มติ ทาเจริญศักดิ์²

บทคัดย่อ

หนังสือเล่มนี้มีจุดประสงค์เพื่ออธิบายธรรมชาติ พัฒนาการ ความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ตามขอบเขตแนวคิดของนักจิตวิทยา 3 คน คือ โคลเบอร์ก ฮอฟแมน และไฮด์ท์ โดยเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เนื้อหาเกี่ยวกับการค้นพบของไฮด์ท์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีของโคลเบอร์ก และ ฮอฟแมน ในส่วนที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมช่วยเหลือสังคม พฤติกรรมต่อต้านสังคม และการเข้าใจจริยธรรมแบบลึกซึ้ง และในส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุปของหนังสือเล่มนี้ จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ คือ การให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดของการรับรู้ความคิดของสังคมว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอยู่ในทั้งทฤษฎีของโคลเบอร์กและฮอฟแมน และยังมี ความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมช่วยเหลือสังคมและพฤติกรรมต่อต้านสังคมเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: จริยธรรม พัฒนาการ ทิศนะทางสังคม

¹ บทความวิจารณ์หนังสือ

² นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 e-mail: mati_narak@hotmail.com โทร. 084-0214571

คำนำ

หนังสือเรื่อง “พัฒนาการและความเป็นจริงของจริยธรรม: ก้าวล้ำทฤษฎีของ โคลเบิร์ก ฮอฟแมน และ ไฮด์ท์” นี้ ผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่ออธิบายธรรมชาติ พัฒนาการของจริยธรรม และความเกี่ยวข้องกันของมนุษย์ โดยอ้างอิงแนวคิดทางจริยธรรมในการอธิบาย ประกอบกับแนวคิดอื่น ๆ คือ แนวคิดความถูกต้อง (The right) ของลอเรนซ์ โคลเบิร์ก (Lawrence Kohlberg) แนวคิดความดี (The good) ของมาร์ติน ฮอฟแมน (Martin Hoffman) และแนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Diverse cultures) ของโจนาทาน ไฮด์ท์ (Jonathan Haidt) โดยผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาของหนังสือออกเป็น 10 บท ซึ่งในบทวิจารณ์ครั้งนี้จะได้นำเสนอเนื้อหาจำแนกออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ส่วนร่วมของเนื้อหาในแต่ละบท เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การค้นพบของไฮด์ท์ต่อจริยธรรมในปัจจุบัน ในส่วนที่ 1 นี้ประกอบด้วยเนื้อหาจากบทที่ 1 และบทที่ 2 ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายให้เห็นถึงแนวคิดเดิมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมจริยธรรม ทั้งของโคลเบิร์กและของฮอฟแมน ว่าพัฒนาการที่เกิดขึ้นนั้นมีพื้นฐานมาจากการรับรู้ความคิดหรือทัศนคติทางสังคม (Social perspective-taking) อย่างไรก็ตาม ไฮด์ท์ ได้ทำการศึกษา และได้แย้งว่าแนวคิดทั้งสองนั้นต่างมีข้อจำกัด ในส่วนของแนวคิดความถูกต้องของโคลเบิร์ก มองว่าความ

ถูกต้องเป็นลักษณะพื้นฐานของจริยธรรม แต่ไม่ได้คำนึงถึงความสัมพันธ์ของสังคมและวัฒนธรรม ส่วนแนวคิดความดีของฮอฟแมน มองว่าในการอ้างอิงสิ่งที่เรียกว่าดีนั้น มีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยบางประการ เช่น ความซื่อสัตย์ ความไร้เดียงสา ผู้มีอำนาจ เป็นต้น ไฮด์ท์มองว่าจริยธรรม ไม่ได้เกิดขึ้นจากกระบวนการของการใช้เหตุผลเช่นกัน แต่เขามองว่าวัฒนธรรมเป็นตัวที่หล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดทางจริยธรรมขึ้นมา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556) ไฮด์ท์มองว่ามี 3 กระบวนการที่เกี่ยวข้อง คือ ความสัมพันธ์ของกลุ่ม (In-group solidarity) การแสดงออกตามความรู้สึก (Intuitive primacy) และความเชื่อในสังคม (Social persuasion) เขามองว่ากระบวนการทั้ง 3 นี้ คอยทำหน้าที่ในการเตรียมตัวการตัดสินใจอย่างรวดเร็วที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม สิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ไฮด์ท์มองว่าเกิดขึ้นมาจากการจัดการของวัฒนธรรมนั่นเอง และด้วยความแตกต่างนี้ก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านจริยธรรมขึ้นมาด้วย

ส่วนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีทางจริยธรรมของโคลเบิร์กและฮอฟแมน ในส่วนนี้ประกอบด้วยเนื้อหาจากบทที่ 3 ถึง บทที่ 5 ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีของโคลเบิร์กและฮอฟแมน โดยกล่าวว่าพัฒนาการทางสติปัญญาที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมอย่างชัดเจน เช่น ในวัยเด็กการตัดสินใจทางจริยธรรมของเด็กจะมีลักษณะที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เมื่อเด็กโตขึ้นกระบวนการคิด การตัดสินใจทางจริยธรรมจะ

ขยายออกจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและมีความลึกในกระบวนการคิดที่มากขึ้น กระบวนการใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทางจริยธรรม และมีลักษณะเป็นโครงสร้าง พัฒนาการของโครงสร้างนี้จะถูกส่งเสริมจากกระบวนการที่เป็นตัวแทนของ วัฒนธรรม การถ่ายทอดทางสังคม หรือความรู้สึกนึกคิด คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและการรับรู้ความคิดของสังคมเข้ามา กระบวนการเหล่านี้ทำให้เกิดการรับรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย การแลกเปลี่ยนความยุติธรรม รวมถึงเกิดการใช้ความคิดเกี่ยวกับความถูกต้องขึ้นอีกด้วย ในแนวคิดของฮอฟแมน นั้นแม้จะมองเหมือนกันกับโคลเบอร์กในเรื่องการรับรู้ความคิดคนรอบข้าง แต่เขาเน้นไปที่อารมณ์ความรู้สึกของคนอื่น การรับรู้ความรู้สึกของคนอื่นมากขึ้น จะทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมสนับสนุนสังคม พฤติกรรมต่อต้านสังคม และการเข้าใจจริยธรรมแบบลึกซึ้ง ในส่วนนี้ประกอบด้วยเนื้อหาจากบทที่ 6 ถึงบทที่ 9 พฤติกรรมช่วยเหลือสังคม (Prosocial behavior) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่สนับสนุนพฤติกรรมนี้ ซึ่งประกอบด้วย การได้รับประสบการณ์ในชีวิตที่ตนเองได้กระทำเพื่อความถูกต้องและเหตุผลที่ดี การได้รับตัวอย่างที่ดี การตกเดือนที่เหมาะสม จะช่วยให้เกิดการเติบโตทางจริยธรรมและจริยธรรมของบุคคล หากบุคคลนั้นมีลักษณะการเรียนรู้แบบการคิดแบบอิสระ

(Field-independent)¹ จะรับรู้จริยธรรมที่เข้าใจเกี่ยวกับตนเองเป็นอย่างดี และคุณลักษณะที่สำคัญที่สุด คือ ความเข้มแข็งของอีโก้ (Ego strength) ในการควบคุมอารมณ์เพื่อไปยังจุดมุ่งหมายได้ ในส่วนของเนื้อหาของพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Antisocial behavior) ในบทที่ 7 และบทที่ 8 เป็นการทำความเข้าใจและการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคม ว่าเป็นพฤติกรรมที่สามารถพบได้ในบุคคลชายขอบ และบุคคลที่มีความบกพร่องในการรับรู้ความคิดของสังคม ซึ่งปัญหานี้จะสามารถจำแนกออกได้อีก 3 ปัญหาประกอบด้วย 1) พัฒนาการทางจริยธรรมที่ช้า 2) ปัญหาความบกพร่องทางสติปัญญา และ 3) ปัญหาความบกพร่องของทักษะทางสังคม ปัจจัยปัญหาทั้ง 3 นี้คือสิ่งสำคัญซึ่งพบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมเช่นนี้จะมีตัวแปรเหล่านี้ต่ำอีกด้วย โดยการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคม ในหนังสือเล่มนี้เน้นไปที่การพัฒนาปัจจัยทั้ง 3 ซึ่งเป็นปัจจัยที่

¹ แนวคิดนี้มองว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน 2 แบบ คือ ลักษณะพึ่งพา (Field-dependent) และแบบอิสระ (Field-independent) ลักษณะแบบแรกคือผู้เรียนเมื่อเรียนรู้จะจดจำในภาพรวมและจดจำข้อมูลเหมือนกับที่เรียนรู้มา ไม่มีการจัดการกับข้อมูลและปรับโครงสร้าง ข้อมูล มีความสามารถในการเข้าสังคมกับผู้อื่นได้ดี และต้องการการรางวัลหรือคำชมเชยมากกว่าการความพึงพอใจของตนเองหรือมาตรฐานของตนเอง ส่วนประเภทหลังเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสาร จะมีกระบวนการจัดการกับข้อมูลที่ได้รับมา เช่น จัดประเภทข้อมูลใหม่ เปรียบเทียบข้อมูล สร้างความเข้าใจของตนเอง มีความสามารถสูง ตัดสินใจด้วยตนเอง แต่จะมีความสามารถในการเข้าสังคมต่ำ ตอบสนองแต่สิ่งที่ตนเองพอใจหรือตามมาตรฐานของตนเอง (มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, ออนไลน์)

จะสามารถแก้ไขปัญหาพฤติกรรมต่อต้านสังคมได้ และในบทสุดท้ายจะเป็นการตั้งคำถามว่า การมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่มีการเข้าใจแบบลึกซึ้ง (Deeper reality) ในปัจจุบันมีการอธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมไว้ อย่างสมบูรณ์หรือยัง เพราะแม้แต่โคลเบอร์กเอง ยังมีแนวคิดของขั้นที่ 7 อยู่แม้จะไม่ใช่ที่แพร่หลายในแวดวงนัก แต่ในหนังสือเล่มนี้ได้ยกถึง การศึกษาภาวะใกล้ตายของผู้สูงอายุและผู้ป่วย มาเปรียบเทียบ เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ยังมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่สูงขึ้นไปอีก เป็นจริยธรรมในระดับแบบลึกซึ้งและรับรู้ ความคิดความรู้สึกแบบทุกภาคส่วน (Cosmic perspective) จากหลักฐานการศึกษาที่ยกมา สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องกับแนวคิดของโคลเบอร์ก จึงทำให้เราสามารถมองเห็นว่าพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น เกิดขึ้นมา จากพัฒนาการทางร่างกาย และการรับเอา ความคิด มุมมองของผู้อื่นเข้าไป ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความหมายทางจริยธรรมของบุคคล

ส่วนที่ 4 บทสรุป ในบทสุดท้ายนี้ ผู้เขียนได้ใช้แนวคิดของ โคลเบอร์ก ฮอฟแมน และไฮดท์ ในการอธิบายถึงการเติบโตของ พัฒนาการจริยธรรม รวมถึงข้อวิพากษ์วิจารณ์ของ ไฮดท์ ความสำคัญของทฤษฎีของโคลเบอร์ก และฮอฟแมนที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในจริยธรรม รวมถึงการนำไปปรับใช้และประเมินผล

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ที่ผู้เขียนให้ความสำคัญคือ กระบวนการรับรู้ความคิดของสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการก่อให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมขึ้นมา ไม่ว่าจะ เป็นแนวคิดของ โคลเบอร์ก หรือของ ฮอฟแมน ต่างมีความเหมือนกันในแนวคิดนี้ รวมถึงผู้เขียนได้ แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องระหว่างการรับรู้ ความคิดของสังคม ต่อพฤติกรรมช่วยเหลือสังคม ว่ามีความเกี่ยวข้องอย่างไร เมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นๆ รวมถึงความเกี่ยวข้องกับการรับรู้สังคมของการรับรู้ความคิดของสังคมว่ามีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหายังไง นอกจากนั้นสิ่งที่ควรจะมีการเพิ่มเติมในเนื้อหาของหนังสือเพื่อตีพิมพ์ในครั้งต่อไป คือ รายละเอียดของแนวคิดของไฮดท์ เพื่ออธิบายว่าแนวคิดของเขาเป็นอย่างไร เพื่อที่จะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าแนวคิดของเขานั้นสามารถส่งผลต่อแนวคิด พัฒนาการทางจริยธรรมที่ผ่านมาอย่างไร

รายการอ้างอิง

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. (2012, 3 กรกฎาคม)

รูปแบบการคิด (Cognitive style) และ

รูปแบบการเรียนรู้ (Learning style).

สืบค้นจาก

<http://library.vu.ac.th/km/?p=552>

ไฮดท์ โจนาทาน. (2556). *คิดต่างเพราะ*

สัญชาตญาณ. แปลโดย เกียรติศักดิ์ เจริญ

วงศ์ศักดิ์. กรุงเทพฯ: ซัคเซส มีเดีย จำกัด.

Gibbs, J. C. (2014). *Moral Development and Reality: Beyond the Theories of Kohlberg, Hoffman, and Haidt*. (3rd ed.). NY: Oxford University Press.